

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİLİKLERİ KAZANIMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Cevat Eker
Bülent Ecevit Üniversitesi
Ereğli Eğitim Fakültesi, EBB.
Kdz. Ereğli-Zonguldak
cevateker@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik uygulaması dersinin sınıf öğretmeni adaylarının mesleki yeterlikleri üzerindeki etkisini belirlemektir. Kontrol grupsuz ön test - son test modeline göre yürütülen bu çalışmada veri toplama aracı olarak “öğretmenlik yeterlikleri ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğretmenlik uygulaması dersini alan toplam 178 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırma sonunda, öğretmenlik uygulaması dersinin, öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerinin artmasında olumlu katkısı olduğu, cinsiyet değişkenine bakıldığında mesleki yeterlikleri bakımından bir fark olmadığı, ölçeğin boyutlarına bakıldığında “alan bilgisi” boyutunda kızlar lehine anlamlı bir fark olduğu, “öğretme-öğrenme sürecini yönetme yeterliliği, öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik) yeterliliği, kişisel ve mesleki özellikler” boyutlarında bir fark olmadığı sonucu bulunmuştur. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini artırmalarında istenilen katkıyı sağladığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik uygulaması, mesleki yeterlilik, sınıf öğretmeni.

THE EFFECT OF TEACHING PRACTICE COURSE ON ACQUIRING THE OCCUPATIONAL SKILLS OF PRE-SERVICE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Abstract

The purpose of this study is to determine the effect of teaching practice course on pre-service primary school teachers' occupational skills. “Teacher Competency Scale” was used as a data collecting tool in the study which was carried out according to pre-test and post-test without control group model. The sample of study consisted of 178 pre-service teachers, studying teaching practice course in the department of primary school teacher programme at Bülent Ecevit University, Ereğli Faculty of Education during 2014- 2015 academic year.

As a result of the research, it was found that teaching practice course had a positive contribution on developing the level of occupational skills of pre-service teachers, and that there was no difference in terms of their occupational skills according to gender, and that there was a significant difference in favor of girls in terms of ‘content knowledge’ dimension according to dimensions of the scale. It was observed that there was no difference in terms of the competency of classroom management and student personal services besides personal and occupational characteristics. Based on the results of the study, it can be concluded that teaching practice course makes the desired contribution on developing the level of occupational competency of pre-service teachers.

Key Words: Teaching practice, occupational skills, primary school teacher.

GİRİŞ

Statüsü ve saygınlığı, ülke ve kültürle göre değişmekle birlikte öğretmenlik, doğrudan insanla ilgili olması yönüyle öteden beri kutsal bir meslek olarak görülmüştür. Türk eğitim tarihinde de öğretmenlerin hep saygın bir yeri olmuş, öğretmen denince yaygın bir biçimde toplumda davranış modeli bir insan anlaşılmıştır. Bir ülkede yeni nesillerin yaratıcı, verimli, yapıcı, üretken, meslek sahibi, ülkesine karşı sorumluluklarının bilincine varmış vatandaşlar olarak yetiştirilmesinde etkisi olan ilk kişilerden biri öğretmenlerdir. Bu nedenle olumlu davranış özelliklerine sahip insan yetiştirebilmek için nitelikli öğretmenlere duyulan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

Günümüzde öğretmenlik özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlik mesleğinin nitelikli hale getirilebilmesi için öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler belirlenmeli, belirlenen bu yeterliliklerin öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle kazandırılması sağlanmalıdır (MEB, 2006). Hizmet öncesi eğitimde öğretmenlik uygulamalarının önemli bir yeri vardır. Çünkü teorik bilgiler öğretmen adayları için, uygulama etkinlikleri sırasında anlamlı bir hale gelmektedir (Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut, 2012). Bhargava (2009)' a göre öğretmenlik uygulaması, teorik bilgi ile pratik uygulama arasında bir köprü görevi görür. Bu görevin tam olarak yerine getirilmesi için öğretmen eğitimi programları değişen ihtiyaçlar karşısında sürekli yenilenmesi gerekir. Çünkü değişen ihtiyaçlar karşısında yenilenen öğretmen eğitimi programları, öğretmen adaylarına istenilen öğretmen mesleki yeterliklerini kazandırır (Petek, 2014). King (2006) nitelikli öğretmenlik uygulamasının fakülte-okul işbirliğini güçlendireceğini, öğretmen adayları arasındaki işbirliğini arttıracaklarını, etkin öğrenmeyi geliştireceğini, geribildirim sağlayacağını, zamanında iş yapma becerisi kazandıracaklarını, beklentileri yükselteceğini ve öğretmen adaylarının farklı öğrenme yollarını görmelerini sağlayacağını öne sürmüştür. Fakülte-okul işbirliği ile gerçekleştirilen öğretmenlik mesleği ile ilgili uygulamaların genel amacı; öğretmen adaylarına alan kültürü, genel kültür ve meslek bilgisi derslerinde kazandıkları bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlıkları mesleki ortamda etkili ve verimli olarak kullanma imkanı sağlayarak, öğretmen adaylarının bireysel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktır (Hacıoğlu ve Alkan, 1995). Gökçe ve Demirhan (2005)' e göre öğretmen yetiştirme programlarındaki okul uygulamalarının en önemli amacı, öğretmenlik mesleğinin tanıtılması ve bu doğrultuda katılımcı işbirliği ile okullarda görevli olan uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine katkıda bulunabilmesidir.

Bu amaçla, ülkemizde nitelikli öğretmen yetiştirebilmek amacıyla YÖK/ Dünya Bankası işbirliği ile geliştirilen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında tüm öğretmen yetiştiren kurum programları 1998'den beri standart hale getirilmiştir. Yine programla eğitim fakültesi öğrencilerinin hizmet öncesi eğitimlerinde daha fazla uygulama yapmaları amaçlanmıştır (YÖK, 1998). Bu süreçte yer alan *Öğretmenlik Uygulaması* öğretmen yetiştirme programlarının en önemli derslerinden biri olarak kabul edilmiştir. Bu ders eğitim fakültelerinde verilen VIII. yarıyıl dersidir, haftada 2 saati teorik, 6 saati pratik olmak üzere haftada 8 saatlik (5 kredilik) bir derstir. (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

Öğretmen adayı öğretmenlik uygulaması dersi ile profesyonel öğretmenlik deneyimlerini gerçekleştirme imkânı bulmaktadır (Ballantyne ve Mylonas, 2001). Çünkü öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adayının öğrenme-öğretme sürecinde uygulama okulunda gözlem ve öğretmenlik uygulaması yapmak için planlanmıştır. Derste öğretmen adayları hem gözlem yaparak hem de uygulama öğretmeni nezaretinde dersin bazı bölümlerinde ders anlatmaktadırlar. Öğretmenlik uygulaması dersi tamamlandığında; sınıfta yapılabilecek kısa süreli etkinlikleri planlayıp uygulayabilme, öğrenme ve gelişme açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilme, okullarda etkin ve diğer öğretmenlerle uyumlu bir şekilde çalışabilme gibi özellikleri kazanmış olması beklenmektedir (YÖK, 1998). Bu derste öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını, öğrenim süresi içerisinde kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını, deneyimlerini arkadaşları ve öğretim elemanı ile paylaşmasını sağlayacak uygulama çalışmaları yapmalarını amaçlamaktadır (Tebliğler Dergisi, 1998). Bu nedenle, öğretmenlik uygulaması, gerçek ortamda yapıldığında öğretmen adayına hedeflenen deneyimleri kazandırır. Bunun için öğretmenlik uygulamasının gerçek ortamı okuldur. Öğretmen adayları, becerilerini geliştirmek ve mesleğinin inceliklerini kavrayabilmek için bu ortamda bulunmalıdır (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

Öğretmenlik uygulaması derslerinin amacına ulaşması nitelikli öğretmen yetiştirilmesi açısından önemlidir. Hedeflenen kazanımların kazanılıp kazanılmadığı konusunda uygulamanın en önemli aktörleri olan öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerinin belirlenmesi eksiklerin giderilmesi için önemlidir. Özellikle son yıllarda öğretmenlik uygulaması dersi hakkında öğretmen adaylarının algılarını ve görüşlerini, belirlemeye yönelik araştırmaların (Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Gökçe ve Demirhan, 2005; Gömleksiz, Mercin, Bulut ve Atan, 2006; Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007; Demircan, 2007; Özkılıç, Bilgin ve Kartal, 2008; Sarıçoban, 2008; Eraslan, 2009; Küçükylmaz, 2010; Saracaloğlu, Yılmaz, Çoğmen ve Şahin, 2011; Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut, 2012; Özçelik, 2012; Yıldız, 2012; Atmış, 2013; Oğuz ve Avcı 2014) yapıldığı, mesleki yeterlilik düzeyleri üzerine etkisi belirlemeye yönelik olarak (Davran, 2006; Petek, 2014) yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmanın konusu olan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin mesleki yeterlilik düzeyleri üzerindeki etkisi belirlemeye yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle çalışmanın amacı, öğretmenlik uygulaması dersinin sınıf öğretmeni adaylarının mesleki yeterlikleri kazanmaları üzerindeki etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

- 1- Öğretmenlik uygulamasına katılan sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- Sınıf öğretmeni adaylarının “Öğretmen Yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan istatistiksel yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada deneysel yöntem kullanılmış ve kontrol grupsuz ön test-son test deney deseni düzenlenmiştir.

Evren- Örnekleme

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde, öğretmenlik uygulaması dersini alan ve son sınıfta öğrenim gören 132 kız, 46 erkek toplam 178 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği; öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini kazanmasındaki etkisini ölçmek için Davran (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği” Likert tipinde geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 55 madde olup alan bilgisi yeterliliği, öğretme-öğrenme sürecini yönetme yeterliliği, öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik) yeterliliği, kişisel ve mesleki özellikler boyutu olmak üzere 4 yeterlik alanından oluşmaktadır. Ankette yer alan soruların yeterlik düzeyleri “Çok Yetersiz”, “Yetersiz”, “Kısmen Yeterli”, “Yeterli” ve “Çok Yeterli” olarak derecelendirilerek ankete katılanların görüşlerini bu derecelendirmeyi dikkate alarak belirtmeleri istenmiştir. Soruların yeterlik düzeyleri “Çok yetersiz” 1, “Yetersiz” 2, “Kısmen Yeterli” 3, “Yeterli” 4 ve “Çok yeterli” 5 rakamları ile kodlanmıştır. Yapılan ön deneme sonucunda ölçeğin geçerlik derecesi ($\alpha = ,96$) olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen yeterlikleri ölçeği ile elde edilen veriler SPSS 16 paket programına girilerek analiz işlemleri yapılmış ve yorumlanmıştır. Öğretmen yeterlikleri ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde önce her soruya verilen cevapların ortalama değeri bulunmuştur. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını ve mesleki yeterlik

düzeylerine ilişkin ön uygulama ve uygulama sonrası uygulanan ölçekten elde edilen veriler t-testi ile karşılaştırılmış, anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Verilerin analizinde .05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır. Kullanılan ölçek, 1'den 5'e kadar olan derecelendirme ölçeği olup her seçeneğe karşılık gelen puan aralıkları, çok yetersiz (1.00–1.80), yetersiz (1.81–2.60), kısmen yeterli (2.61–3.40), yeterli (3.41–4.20) ve çok yeterli (4.21–5.00) şeklinde kullanılmış ve yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma verileri doğrultusunda, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının incelenmesi

Araştırmanın birinci alt problemi "Öğretmenlik uygulamasına katılan sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 1'de verilmiştir

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Gruplar	N	\bar{x}	Ss	T testi		
				Sd	t	P
Uygulama Öncesi	178	3.28	3,85			
Uygulama Sonrası	178	4.52	4.38	177	3.63	0.02

P<0,05

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeylerini gösteren ilişkili t testi sonuçlarına ait bulgular görülmektedir. Öğretmen adaylarının uygulama öncesi yeterlik düzeyleri \bar{x} =3.28 (kısmen yeterli) iken, uygulama sonrasında \bar{x} =4.52 (çok yeterli)' ya yükselmiştir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup [t(177) = 3.63, P<0.02] fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. .

Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlilikleri" Ölçeğinin Farklı Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının incelenmesi

Araştırmanın ikinci alt problemi "Sınıf öğretmeni adaylarının "Öğretmen Yeterlilikleri" ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlilikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Kategoriler	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	T testi		
					Sd	t	P
Alan bilgisi	Uygulama Öncesi	178	3.40	1.76			
	Uygulama Sonrası	178	4.34	2.48	177	2.74	0.00
Öğretme-öğrenme sürecini yönetme	Uygulama Öncesi	178	2.68	2.32			
	Uygulama Sonrası	178	4.52	2.64	177	3.96	0.00
Öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik)	Uygulama Öncesi	178	3.24	2.84			
	Uygulama Sonrası	178	4.68	2.48	177	3.26	0.00
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Uygulama Öncesi	178	3.26	2.68			
	Uygulama Sonrası	178	4.48	2.34	177	2.44	0.00

P<0,05

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğretmen yeterlilikleri ölçeğinin alt kategorilerine ait bulgular görülmektedir. Buna göre ankete katılan 178 öğretmen adayının,

uygulama öncesi alan bilgisi mesleki yeterlik düzeyi $\bar{x}=3.40$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4.34$ (çok yeterli) e yükselmiştir. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının alan bilgisine ait mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 2.77, P<0.00]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Öğretmen adayların öğretme-öğrenme sürecini yönetme yeterliğine ait mesleki yeterlik düzeyi uygulama öncesi $\bar{x}=2.68$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4.52$ (çok yeterli) ye yükselmiştir. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme sürecini yönetmeye yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 3.96, P<0.00]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilme yeterliğine ait mesleki yeterlilik düzeyi uygulama öncesi $\bar{x}=3.24$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4.68$ (çok yeterli) e yükselmiştir. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilme yeterliğine yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 3.96, P<0.00]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterlik düzeyi uygulama öncesi $\bar{x}=3,26$ (kısmen yeterli) iken uygulama sonrasında $\bar{x}=4,48$ (çok yeterli) e yükselmiştir. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 2.44, P<0.00]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası mesleki Yeterlilik Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığının incelenmesi

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri

Cinsiyet	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası						
	N	\bar{x}	Ss	T testi		N	\bar{x}	Ss	T testi	
				t	P				t	P
Kız	132	2.81	2.68			132	4.42	2.27		
Erkek	46	2.78	1.57	1.39	0.29	46	3.38	2.30	1.09	0.00

$P<0,05$

Tablo 3 incelendiğinde, kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin mesleki yeterlik düzeyleri belirtilmiştir. Buna göre, uygulamaya katılan 132 kız öğretmen adayının uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyi $\bar{x}=2.81$ (kısmen yeterli) iken, 46 erkek öğretmen adayının uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyi $\bar{x}=2.78$ (kısmen yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile kız ve erkek öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi aritmetik ortalamaları arasında fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t= 1.39, P<0.29]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi teorik bilgi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin mesleki yeterlik düzeylerine bakıldığında uygulamaya katılan 132 kız öğretmen adayının uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyi $\bar{x}=4.42$ (çok yeterli) iken, 46 erkek öğretmen adayının uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyi $\bar{x}=4.38$ (çok yeterli)

olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile kız ve erkek öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama sonrası aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup [$t= 1.09, P<0.00$] fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama sonrası teorik bilgi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesi

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi mesleki yeterlik düzeyleri

Kategoriler	Cinsiyet	Uygulama Öncesi			T testi		
		N	\bar{x}	Ss	Sd	t	P
Alan bilgisi	Kız	132	3.08	2.18	177	2.82	0.02
	Erkek	46	2.34	1.84			
Öğretme-öğrenme sürecini yönetme	Kız	132	2.68	2.74	177	1.46	0.45
	Erkek	46	2.72	2.68			
Öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik)	Kız	132	2.84	2.12	177	1.21	0.83
	Erkek	46	2.68	2.48			
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Kız	132	3.02	2.56	177	1.35	0.72
	Erkek	46	2.88	2.36			

$P<0,05$

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre uygulama öncesi öğretmen yeterlikleri ölçeğinin alt kategorilerine ait bulgular görülmektedir. Buna göre ankete katılan kız öğretmen adayının, uygulama öncesi alan bilgisi mesleki yeterlik düzeyi aritmetik ortalaması $\bar{x}=3.08$ (kısmen yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x}=2.34$ (yetersiz) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile alan bilgisine ait mesleki yeterlilik düzeyleri kız öğretmen adaylarının lehine istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu farkın anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup [$t(177) = 2.82, P<0.02$] fark istatistiksel olarak kızlar öğretmen adayları lehine anlamlı bulunmuştur.

Öğretme-öğrenme sürecini yönetme yeterliğine ait mesleki yeterlik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının ölçek puanı aritmetik ortalaması $\bar{x}=2.68$ (kısmen yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x}=2.72$ (kısmen yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğrenme-öğretme sürecini yönetmeye yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup [$t(177) = 1.46, P<0.45$] fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilme yeterliğine ait mesleki yeterlilik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması $\bar{x} = 2.84$ (kısmen yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x} = 2.68$ (kısmen yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilmelerine yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi kız öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Cinsiyetlerine göre ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup [$t(177) = 1.21, P<0.83$] fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterlik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=3.02$ (kısmen yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi aritmetik ortalaması $\bar{x}=2.88$ (kısmen yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterliliklerine yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi kız öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Cinsiyetlerine göre ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 1.35, P<0.72]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının incelenmesi

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmen adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama sonrası mesleki yeterlik düzeyleri

Kategoriler	Cinsiyet	Uygulama Öncesi			T testi		
		N	\bar{x}	Ss	Sd	t	P
Alan bilgisi	Kız	132	4.28	2.88	177	2.86	0.44
	Erkek	46	4.26	2.78			
Öğretme-öğrenme sürecini yönetme	Kız	132	4.48	2.64	177	2.48	0.42
	Erkek	46	4.44	2.16			
Öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik)	Kız	132	4.72	2.76	177	2.36	0.00
	Erkek	46	4.18	2.52			
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Kız	132	4.21	2.56	177	1.94	0.46
	Erkek	46	4.20	2.36			

$P<0,05$

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre uygulama sonrası öğretmen yeterlikleri ölçeğinin alt kategorilerine ait bulgular görülmektedir. Buna göre ankete katılan kız öğretmen adayının, uygulama öncesi alan bilgisi mesleki yeterlik düzeyi aritmetik ortalaması $\bar{x}=4.28$ (çok yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x}=4.26$ (çok yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile alan bilgisine ait mesleki yeterlilik düzeyleri kız öğretmen adaylarının lehine istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu farkın anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 2.86, P<0.44]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Öğretme-öğrenme sürecini yönetme yeterliğine ait mesleki yeterlik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının ölçek puanı aritmetik ortalaması $\bar{x}=4.48$ (çok yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x}=4.44$ (çok yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğrenme-öğretme sürecini yönetmeye yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi erkek öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Uygulamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 2.48, P<0.42]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilme yeterliğine ait mesleki yeterlilik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=4.72$ (çok yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması ise, $\bar{x}=4.18$ (yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) yapabilmelerine yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi kız öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Cinsiyetlerine göre ölçek puanları arasında anlamlı

bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 2.36, P < 0.00]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterlik düzeyine bakıldığında, uygulama öncesi kız öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması $\bar{x} = 4.21$ (çok yeterli) iken erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi aritmetik ortalaması $\bar{x} = 4.20$ (kısmen yeterli) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki özelliklere ait mesleki yeterliliklerine yönelik mesleki yeterlilik düzeyleri uygulama öncesi kız öğretmen adayları lehine istatistiksel olarak farklılıklar göstermektedir. Cinsiyetlerine göre ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem t-testi tekniği ile hesaplanmış olup $[t(177) = 1.94, P < 0.46]$ fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın amacı doğrultusunda, elde edilen bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir.

Öğretmenlik uygulamasına katılan sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının sahip olduğu öğretmen yeterlikleri uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye yükselmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğretmenlik mesleğine ilişkin (Alan bilgisi, öğretim-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik), kişisel ve mesleki özellikler yeterliliklerini geliştirmesi bakımından olumlu yönde etkiledikleri söylenebilir.) Öğretmen adayları uygulama sonrasında en fazla Öğretim-öğrenme sürecini yönetme yeterliklerini artırmışlardır.

Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası mesleki yeterlilik düzeylerinin benzer oldukları sonucu bulunmuştur. Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinden elde edilen bulgulara göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi öğretmenlik mesleğine ilişkin; Alan bilgisi boyutunda kızlar lehine farklılık bulunmuştur. Öğretim-öğrenme sürecini yönetme, rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri), kişisel ve mesleki özellikler yeterliliklerini geliştirmesi bakımından anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.

Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen yeterlikleri” ölçeğinden elde edilen bulgulara göre kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama sonrası öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik) yapabilme yeterliği boyutunda kızlar lehine farklılık bulunmuştur. Alan bilgisi, öğretim-öğrenme sürecini yönetme, kişisel ve mesleki özellikler yeterliliklerini geliştirmesi bakımından anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerini geliştirmeleri bakımından öğretmenlik uygulaması dersinin katkısının büyük olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarına göreve başlamadan önce pratik yapma imkânı sağlayan öğretmenlik uygulaması dersi ile eğitim-öğretim sürecini her yönüyle tanıması, sınıf içi uygulamaları planlaması, sınıfı yönetmesi, farklı yöntem ve teknikleri öğrenmesi ve kullanması, kendi zayıf yönlerini görerek düzeltmesi gibi beceriler kazanmaları mesleki yeterliklerini olumlu yönde etkilemiş olabilir. Araştırmanın bu bulgusuna ilişkin benzer bir çalışma, Davran (2006) tarafından yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının sahip olduğu öğretmen yeterlikleri uygulama öncesi “yeterli” düzeyde iken uygulama sonrasında “çok yeterli” düzeye yükselmiştir. Bu bulgudan da anlaşıldığı gibi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile sahip oldukları öğretmenlik yeterlikleri de artmıştır. Özkılıç, Bilgin ve Kartal (2008) Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesine yönelik yaptıkları bir araştırmada aday öğretmenlerin öğretim ile ilgili birçok durumda kendilerini “yeterli” gördüklerinin başka bir deyişle oldukça iyi algıladıklarının belirlemiştir. Demircan, (2007) yaptığı araştırmada öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmeleri açısından yararlı sonuçlandığını belirtmektedir. Bu bulgular araştırma sonuçları ile örtüşürken, petek (2014)' in öğretmenlik uygulaması dersinin mesleki yeterlilik düzeyini arttırmadığını ortaya koyan araştırma bulgularıyla çelişmektedir.

Öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adaylarına farklı yöntem ve teknikleri uygulama, teorik mesleki bilgilerini tecrübe ederek beceri haline getirme, öğrencileri gözleme ve onlarla iletişim halinde olarak onları

tanıma, okul ortamını ve işleyişini anlama, alanda görev yapan öğretmenleri görev başında gözleme, sınıf yönetimini sağlama becerisini kazanmalarını sağlayan bir içeriğe sahiptir. Demircan (2007) öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersinin onları meslek yaşantısına hazırladığı görüşündedir. Öte yandan bu ders aracılığı ile öğretmen olarak görev yapacakları kurumların işleyişini, mevcut yapısını tanıyabilmeleri ve eğitim alanındaki yenilikleri yakından takip etmeleri gerektiğini fark etmeleri sağlanmaktadır. Öğretmen adayları uygulama dersleri ile kendilerini sınıfın öğretmeni gibi hissettiklerini (Eraslan, 2009) ve bu dersin kendileri için faydalı olduğunu belirtmektedirler (Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007). Öğretmenlik uygulamasına giden aday öğretmenlerin teorik bilgilerinin yeterli olduğu, bu bilgilerini uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri ve alan eğitiminde kendilerini daha da geliştirdikleri görülmektedir. Bu durumun temel nedeni olarak öğretmen adaylarının kendilerini sınıfın gerçek öğretmeniymiş gibi hissetmiş olmalarıdır.

Öğretmenlik uygulaması dersinin sınıf öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ancak, kız öğretmen adaylarının uygulama öncesi sonrası puan ortalamalarının erkek öğretmen adaylarının puanından yüksek olması, öğretmenlik uygulaması dersinin kız öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine daha fazla katkı sağladığı söylenebilir. Bu sonuç bize öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen mesleki yeterlikleri üzerindeki etki düzeyinin kız ve erkek öğrenciler tarafından azda olsa farklı düzeyde algılandığını ortaya koymuştur. Uygulamaya giden aday öğretmenlerin teorik bilgilerinin uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri ve alan eğitiminde kendilerini daha da geliştirdikleri görülmektedir. Sonuç olarak, bu araştırma öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının gerçek okul ve sınıf ortamını daha yakından tanımalarına, öğrencilerle birebir ve olumlu iletişim kurmalarına, onların birbirleriyle ve öğretmenleriyle olan sınıf içi iletişimlerini anlamalarına ve kendi mesleki gelişim düzeylerine olumlu katkı sunması açısından faydalı olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonuçları ışığında şu önerilerde bulunulabilir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine katkısının sürdürülmesi ve daha fazla katkı sağlanması için fakülte-uygulama okulu işbirliği güçlendirilebilir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine olumlu yönde katkı sağlayabilmesi için neler yapılabileceği noktasında öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri alınabilir.

Öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının görüşlerine yer verecek araştırmaların sıklıkla yapılarak varsa sorunların ve eksiklerin giderilmesi yoluna gidilebilir.

KAYNAKÇA

Atmış, S. (2013). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendirmelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Aydın, S. Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının “okul deneyimi II” dersine ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV (II), 75-90.

Ballantyne, R. & Mylonas, A. (2001). “Improving student Learning During ‘Remote’ School-based Teaching Experience Using Flexible Delivery of Teacher Mentor and Student Preparation Programmes.” *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 29(3): 263-273.

Bhargava, A. (2009). Teaching Practice For Student Teachers Of B.Ed Programme, Turkish Online Journal of Distance Education, 10(2), Article:3, 22 Haziran 2015 tarihinde <http://tojde.anadolu.edu.tr> adresinden indirilmiştir.

Davran, E. (2006). *İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterliliklerini Kazanmaları Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Demircan, C. (2007). Okul deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 119-132.

Eraslan, A. (2008). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının 'Öğretmenlik Uygulaması' Üzerine Görüşleri, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)* 3(1), 207-221.

Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen Adaylarının Ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43- 71.

Gömlüksiz, M.,N., Mercin, L., Bulut, İ. Ve Atan, U. (2006). Okul Deneyimi II. Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri (Sorunlar ve Çözüm Önerileri), *Eurasian Journal of Educational Research*, 23, pp, 148-158.

Görgen, İ. Çokçalışkan, H. ve Korkut, Ü. (2012). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları, Uygulama Öğretmenleri ve Uygulama Öğretim Üyeleri Açısından İşlevselliği, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:28, 56-73.

Hacıoğlu F. ve Alkan C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi*. Alkım Yayınevi, İstanbul.

Milli Eğitim Bakanlığı (1998) *Öğretmen Adaylarının, Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge*, MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü,

Oğuz, S. ve Avcı, E. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Görüşleri, *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE* 3 (3), 40 – 53.

Özçelik, N. (2012). Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşleri, *GEFAD / GUJGEF* 32 (2): 515-536

Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal H. (2008), Öğretmenlik Uygulanması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *İlköğretim-Online*, 7(3), 726-737, 22 Haziran 2015 tarihinde [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden indirilmiştir.

Petek, B. (2014). *Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilikleri Üzerindeki Etkisi Erzurum Örneği*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Saracaloğlu, S., Yılmaz, S., Çüğmen, S. ve Şahin, Ü. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimi Dersine İlişkin Görüşleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 15 – 32.

Sarıçoban, A. (2008). Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Uygulama Öğretmenleri Ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 31-55.

Yapıcı, S. ve Yapıcı, M. (2004). "Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi 1 Dersine İlişkin Görüşleri". *İlköğretim-Online*, 3(2), 54-59, 22 Haziran 2015 tarihinde [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> indirilmiştir.

Yıldız, M. A. (2012). Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan "Öğretmenlik Uygulaması" Dersinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.

YÖK/Dünya Bankası, (1998). “Fakülte-Okul İşbirliği.” Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Ankara.

YÖK (1998). *Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*, 22 Haziran 2015 tarihinde www.yok.gov.tr adresinden indirilmiştir.